

**ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC NÔNG LÂM**

BÙI TIẾN HÙNG

**ĐÁNH GIÁ HIỆU QUẢ VÀ ĐỊNH HƯỚNG SỬ DỤNG ĐẤT
SẢN XUẤT NÔNG NGHIỆP TRÊN ĐỊA BÀN HUYỆN
TRIỆU SƠN TỈNH THANH HÓA**

LUẬN VĂN THẠC SĨ QUẢN LÝ ĐẤT ĐAI

THÁI NGUYÊN – 2019

ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC NÔNG LÂM

BÙI TIẾN HÙNG

**ĐÁNH GIÁ HIỆU QUẢ VÀ ĐỊNH HƯỚNG SỬ DỤNG ĐẤT
SẢN XUẤT NÔNG NGHIỆP TRÊN ĐỊA BÀN HUYỆN
TRIỆU SƠN TỈNH THANH HÓA**

Ngành: Quản lý đất đai

Mã số: 68.85.01.03

LUẬN VĂN THẠC SĨ QUẢN LÝ ĐẤT ĐAI

Người hướng dẫn khoa học: PGS.TS. NGUYỄN NGỌC NÔNG

Thái Nguyên - 2019

LỜI CAM ĐOAN

Tôi xin cam đoan đây là kết quả nghiên cứu của tôi. Các số liệu, kết quả nêu trong luận văn này là trung thực và chưa từng được ai công bố trong bất kỳ công trình nào.

Tôi xin cam đoan rằng, mọi sự giúp đỡ trong quá trình thực hiện luận văn đã được cảm ơn, các thông tin trích dẫn đã chỉ rõ nguồn gốc.

Thái Nguyên, ngày ..... tháng .... năm 2019

Tác giả luận văn

Bùi Tiến Hưng

LỜI CẢM ƠN

Để hoàn thiện luận văn tôi đã nhận được sự giúp đỡ tận tình, sự đóng góp quý báu của nhiều cá nhân và tập thể.

Trước hết, tôi xin trân trọng cảm ơn **PGS.TS. Nguyễn Ngọc Nông** đã tận tình hướng dẫn, chỉ bảo tôi trong suốt thời gian thực hiện đề tài.

Tôi xin trân trọng cảm ơn sự góp ý chân thành của các thầy, cô giáo khoa Quản lý tài nguyên, Phòng đào tạo - Đại học Nông lâm Thái Nguyên đã tạo điều kiện thuận lợi cho tôi thực hiện và hoàn thành đề tài. Tôi xin trân trọng cảm ơn Ủy ban nhân dân huyện Triệu Sơn, tập thể Phòng Tài nguyên và Môi trường, Phòng Nông nghiệp và phát triển nông thôn, Chi cục thống kê, cấp ủy, chính quyền và bà con nhân dân các xã, thị trấn trong huyện đã giúp đỡ tôi trong quá trình thực hiện đề tài trên địa bàn. Tôi xin cảm ơn đến gia đình, người thân, các cán bộ đồng nghiệp và bạn bè đã động viên, giúp đỡ và tạo điều kiện thuận lợi cho tôi trong quá trình thực hiện đề tài này.

Do hạn chế về mặt thời gian và điều kiện nghiên cứu, nên luận văn này của tôi chắc chắn sẽ không tránh khỏi những thiếu sót, rất mong nhận được những ý kiến đóng góp của các nhà khoa học, các thầy, cô giáo và các bạn đồng nghiệp để luận văn được hoàn thiện hơn.

Một lần nữa tôi xin trân trọng cảm ơn!

Thái Nguyên, ngày .... tháng ..... năm 2019

Tác giả luận văn

Bùi Tiên Hưng

MỤC LỤC

LỜI CAM ĐOAN	i
LỜI CẢM ƠN	ii
MỤC LỤC	iii
DANH MỤC CÁC CHỮ VIẾT TẮT	v
DANH MỤC BẢNG	vi
DANH MỤC HÌNH	vii
MỞ ĐẦU	1
1. Tính cấp thiết của đề tài	1
2. Nội dung nghiên cứu của đề tài.....	2
3. Ý nghĩa khoa học của đề tài	2
Chương 1. TỔNG QUAN TÀI LIỆU	3
1.1. Cơ sở lý luận về đánh giá hiệu quả sử dụng đất	3
1.1.1. Khái niệm hiệu quả sử dụng đất.....	3
1.1.2. Phân loại hiệu quả sử dụng đất	4
1.2. Đặc điểm, phương pháp, đánh giá hiệu quả sử dụng đất sản xuất nông nghiệp ..7	
1.2.1. Đất nông nghiệp và quan điểm sử dụng đất nông nghiệp	7
1.2.2. Hiệu quả sử dụng đất sản xuất nông nghiệp	11
1.3. Tình hình nghiên cứu nâng cao hiệu quả về sử dụng đất sản xuất nông nghiệp trên thế giới và Việt Nam.....	17
1.3.1. Các nghiên cứu về sử dụng đất nông nghiệp sản xuất nông nghiệp trên thế giới.....	17
1.3.2. Những nghiên cứu về nâng cao hiệu quả sử dụng đất sản xuất nông nghiệp ở Việt Nam	23
Chương 2. ĐỐI TƯỢNG, NỘI DUNG VÀ PHƯƠNG PHÁP NGHIÊN CỨU .29	
2.1. Đối tượng, phạm vi và thời gian nghiên cứu	29
2.2. Nội dung nghiên cứu.....	29
2.2.1. Đánh giá điều kiện tự nhiên, kinh tế xã hội ảnh hưởng đến sử dụng đất sản xuất nông nghiệp huyện Triệu Sơn	29
2.2.2. Hiện trạng sử dụng đất	29
2.2.3. Đánh giá hiệu quả sử dụng đất sản xuất nông nghiệp huyện Triệu Sơn theo các tiêu chí.....	29

2.2.4. Đề xuất các LUT có hiệu quả và giải pháp nâng cao hiệu quả sử dụng đất sản xuất nông nghiệp của huyện Triệu Sơn.....	29
2.3. Phương pháp nghiên cứu.....	30
2.3.1. Phương pháp xử lý số liệu thứ cấp.....	30
2.3.2. Phương pháp điều tra phỏng vấn nông hộ	30
2.3.3. Phương pháp phân tích số liệu thống kê	30
2.3.4. Phương pháp khảo sát thực địa	30
Chương 3 KẾT QUẢ NGHIÊN CỨU	32
3.1. Đánh giá điều kiện tự nhiên, kinh tế xã hội của huyện Triệu Sơn.....	32
3.1.1. Điều kiện tự nhiên và các nguồn tài nguyên thiên nhiên	32
3.1.2. Khái quát về thực trạng phát triển kinh tế - xã hội	35
3.1.3. Thực trạng phát triển hạ tầng	36
3.2. Đánh giá hiện trạng sử dụng đất huyện Triệu Sơn.....	38
3.1. Hiện trạng sử dụng đất của huyện Triệu Sơn năm 2018.....	39
3.2.1. Thực trạng sử dụng đất nông nghiệp.....	40
3.2.2. Thực trạng đất phi nông nghiệp	41
3.2.3. Thực trạng đất chưa sử dụng.....	43
3.3. Đánh giá hiệu quả sử dụng đất sản xuất nông nghiệp.....	44
3.3.1. Đặc điểm các loại hình sử dụng đất sản xuất nông nghiệp của huyện Triệu Sơn	44
3.3.2. Hiệu quả sử dụng đất sản xuất nông nghiệp của huyện Triệu Sơn	47
3.4. Lựa chọn các LUT có hiệu quả và đề xuất giải pháp nâng cao hiệu quả sử dụng đất	63
3.4.1. Lựa chọn các loại hình sử dụng đất sản xuất nông nghiệp có hiệu quả.....	63
3.4.2. Đề xuất sử dụng đất sản xuất nông nghiệp theo các tiểu vùng của huyện Triệu Sơn ..	64
3.4.3. Các giải pháp nâng cao hiệu quả sử dụng đất nông nghiệp huyện Triệu Sơn	69
KẾT LUẬN VÀ ĐỀ NGHỊ	72
1. Kết luận	72
2. Đề nghị.....	73
TÀI LIỆU THAM KHẢO	74

DANH MỤC CÁC CHỮ VIẾT TẮT

BVTV	Bảo vệ thực vật.
CVĐ	Cây vụ đông.
CPTG	Chi phí trung gian
LMU	Đơn vị bản đồ đất đai.
GTSX	Giá trị sản xuất
LĐ	Lao động
LUS	Hệ thống sử dụng đất.
HQĐV	Hiệu quả đồng vốn
LUT	Loại hình sử dụng đất.
LX	Lúa Xuân
LM	Lúa Mùa
TNHH	Thu nhập hỗn hợp
FAO	Tổ chức Nông nghiệp và lương thực thế giới
Tr.đ	Triệu đồng
UBND	Ủy ban nhân dân

DANH MỤC BẢNG

Bảng 3.1. Hiện trạng sử dụng đất của huyện Triệu Sơn năm 2018	39
Bảng 3.2. Hiện trạng đất nông nghiệp của huyện Triệu Sơn năm 2018	40
Bảng 3.3. Hiện trạng sử dụng đất phi nông nghiệp huyện Triệu Sơn năm 2018	43
Bảng 3.4. Hiện trạng sử dụng đất chưa sử dụng huyện Triệu Sơn năm 2018	44
Bảng 3.5. Một số loại hình sử dụng đất chính tiểu vùng 1 huyện Triệu Sơn	45
Bảng 3.6. Một số loại hình sử dụng đất chính tiểu vùng 2 huyện Triệu Sơn	46
Bảng 3.7: Hiệu quả kinh tế các cây trồng chính tiểu vùng 1 huyện Triệu Sơn	48
Bảng 3.8: Hiệu quả kinh tế các cây trồng chính tiểu vùng 2 huyện Triệu Sơn	48
Bảng 3.9. Hiệu quả kinh tế các LUT tiểu vùng 1 huyện Triệu Sơn.....	49
Bảng 3.10. Hiệu quả kinh tế các LUT tiểu vùng 2 huyện Triệu Sơn.....	51
Bảng 3.11: Tổng hợp hiệu quả kinh tế các LUT của huyện Triệu Sơn	53
Bảng 3.12. Hiệu quả xã hội các loại hình sử dụng đất tại tiểu vùng 1.....	55
Bảng 3.13 Hiệu quả xã hội các loại hình sử dụng đất tại tiểu vùng 2.....	56
Bảng 3.14: Tổng hợp hiệu quả xã hội các LUT của huyện Triệu Sơn	57
Bảng 3.15. Mức độ chấp nhận của người dân với loại hình sử dụng đất hiện tại.....	58
Bảng 3.16: So sánh mức đầu tư phân bón thực tế tại địa phương với tiêu chuẩn bón phân cân đối và hợp lý.....	60
Bảng 3.17. Mức độ sử dụng một số loại thuốc bảo vệ thực vật.....	62
Bảng 3.18: Định hướng các kiểu sử dụng đất nông nghiệp đến năm 2022 của tiểu vùng 1	66
Bảng 3.19. Định hướng các kiểu sử dụng đất nông nghiệp đến năm 2022 của tiểu vùng 2	68

DANH MỤC HÌNH

Hình 3.1: Sơ đồ vị trí huyện Triệu Sơn.....	32
Hình 3.2. Biểu đồ cơ cấu các loại đất theo diện tích tự nhiên của huyện Triệu Sơn.....	40

MỞ ĐẦU

1. Tính cấp thiết của đề tài

Đất đai là nguồn lực quan trọng của bất cứ một nền sản xuất nào. Với sản xuất nông nghiệp, đất đai là tư liệu sản xuất không thể thay thế được, không có đất thì không có sản xuất nông nghiệp. Vì vậy sử dụng đất là một hợp phần quan trọng của chiến lược nông nghiệp sinh thái phát triển bền vững. Việt Nam là nước có diện tích đất bình quân thấp cho nên sự phát triển của Việt Nam phụ thuộc rất nhiều vào hiệu quả của việc sử dụng đất. Việc sử dụng thích hợp đất nông nghiệp có ảnh hưởng rất lớn đến sự tăng trưởng và phát triển của nền kinh tế đất nước.

Hiện nay, xã hội ngày càng phát triển, dân số tăng nhanh kéo theo những đòi hỏi ngày càng tăng về lương thực và thực phẩm, chỗ ở cũng như các nhu cầu về văn hóa, xã hội. Con người đã tìm mọi cách để khai thác đất đai nhằm thỏa mãn những nhu cầu ngày càng tăng đó. Vì vậy, đất đai đặc biệt là đất nông nghiệp mặc dù có hạn về diện tích nhưng lại đang đứng trước nguy cơ bị suy thoái dưới tác động của thiên nhiên và sự thiếu ý thức của con người trong quá trình sản xuất. Đó là còn chưa kể đến sự suy giảm về diện tích đất nông nghiệp do quá trình đô thị hóa đang diễn ra mạnh mẽ, trong khi khả năng khai hoang đất mới lại rất hạn chế. Chính vì vậy, việc sử dụng đất có hiệu quả và bền vững đang trở thành một vấn đề cấp thiết với mỗi quốc gia trên thế giới nhằm mục đích duy trì sức sản xuất của đất đai không chỉ cho hiện tại mà còn cho tương lai.

Không nằm ngoài quy luật đó, Việt Nam đang trong điều kiện nền kinh tế thị trường, động lực phát triển kinh tế gia tăng mạnh mẽ, đi liền với nó là những chính sách ưu đãi đối với nông nghiệp của Đảng và Nhà nước. Những chính sách đó đã mang lại kết quả là ngày càng nhiều diện tích đất đai ở nhiều địa phương đã được khai phá và đưa vào sử dụng.

Triệu Sơn là một huyện bán sơn địa nhưng diện tích chủ yếu vẫn là đồng bằng, địa hình thấp dần về phía Bắc với Tổng diện tích đất đai huyện quản lý và sử dụng thường xuyên: 29.195,82 ha trong đó diện tích đất nông nghiệp chiếm 49,26 % diện tích tự nhiên toàn xã. Những năm qua trên địa bàn huyện Triệu Sơn đã tích cực thực hiện chuyển đổi cơ cấu cây trồng, chuyển các diện tích trồng lúa kém hiệu quả sang trồng những cây hàng năm khác có hiệu quả kinh tế cao hơn, trên cơ sở phát